

Decentrale Selectie en Loting

Datum PV:	30-11-2022	Indiener:	Amber
Bijlage(n)?	Nee	Commissie:	FOZ
BOB-fase:	OB	Eerder behandeld?	Nee

Inleiding

De CSR heeft ons gecontacteerd en gevraagd een raadsmenting te vormen omtrent een waarschijnlijke wetswijziging aangaande selectie in het geval van een **numerus fixus**. De samenvatting hiervan zie je hieronder.

Er komt waarschijnlijk binnenkort een wetswijziging aan die meer vormen van selectie mogelijk maakt, de optie van loting wordt toegevoegd. In de praktijk levert dat 3 selectiemogelijkheden op:

- 1. selectie op basis van ten minste twee kwalitatieve selectiecriteria;*
- 2. loting (gewogen of ongewogen); of*
- 3. een combinatie van decentrale selectie en loting (gewogen of ongewogen), waarbij een deel van de aspirant-studenten toegelaten wordt na decentrale selectie, en de niet reeds toegelaten studenten loten om toelating.*

De vraag die ze stellen is: Denken wij dat loting een betere manier van selectie is dan decentrale selectie?

Decentrale selectie: Decentrale selectie is de manier waarop plaatsen worden toegekend voor opleidingen met een numerus fixus. Een fixusopleiding heeft maar een beperkt aantal beschikbare plaatsen. Als meer mensen zich aanmelden dan het aantal beschikbare plaatsen, dan geldt een selectieprocedure. Onderwijsinstellingen mogen zelf bepalen hoe die selectieprocedure eruit ziet. Daarom wordt het decentrale selectie genoemd. Vaak wordt er gekeken naar je cijfers, maar ook je motivatie is belangrijk. Decentrale selectie wordt sinds studiejaar 2017-2018 gebruikt. Hiervoor werd er geloot voor opleidingen met een numerus fixus.

Gewogen Loting: Bij gewogen loting, wegen de resultaten op de kwalitatieve selectiecriteria mee in de kans die kandidaten hebben om ingeloot te worden. Ook kan de instelling een deel van de aspirant-studenten meteen toelaten op basis van de selectiecriteria en vervolgens de overige plaatsen toewijzen door middel van loting. Op die manier wordt de kansenongelijkheid voor studenten verminderd.

Het wetsvoorstel bevat de volgende reden voor het voorstel:

Selectie op basis van kwalitatieve criteria, zoals cijfers of motivatie, kent zowel voor- als nadelen. Het decentraal selecteren van aspirant-studenten op basis van kwalitatieve criteria heeft tot doel om de meest geschikte student op de juiste plek te krijgen. Selecteren kan ook negatieve neveneffecten hebben, zoals bewuste of onbewuste zelfselectie door (bepaalde groepen) aspirant-studenten, waarmee ze zichzelf op voorhand uitsluiten van deelname aan een studie. Ook zijn er selectiemethoden die groepen aspirant-studenten, bijvoorbeeld door hun culturele of sociaaleconomische achtergrond, mogelijk onbewust bevoordelen en daarmee andere groepen op achterstand zouden kunnen zetten. Dergelijke mechanismen kunnen de toegankelijkheid van het hoger onderwijs ondergraven. Het is dus van belang dat met selectie als instrument zorgvuldig wordt omgegaan.

De vraag in hoeverre deze voor- en nadelen zich in de afgelopen jaren hebben gematerialiseerd, is onderwerp van debat. Sommige onderzoeken laten zien dat decentrale selectie op basis van kwalitatieve criteria een nuttig middel is. In een proefschrift over selectie bij de Geneeskundeopleiding in Maastricht bleek bijvoorbeeld dat studenten die positief op bepaalde selectiecriteria scoorden, ook beter presteerden gedurende de bachelor. Ander onderzoek laat echter zien dat er geen verschil is in studieprestaties of uitval tussen studenten die door middel van decentrale selectie zijn toegelaten of door middel van loting.⁹ Onderzoek naar de nadelen van decentrale selectie op basis van kwalitatieve criteria suggereert dat de toegankelijkheid voor bepaalde groepen onder druk kan komen te staan. Zo blijkt uit een onderzoeksrapport van ResearchNed¹⁰ dat selectie op basis van tenminste twee kwalitatieve criteria een aantal ongewenste effecten kan hebben op de kansengelijkheid in het hoger onderwijs. De Inspectie heeft daarnaast eerder geconstateerd dat opleidingen met een capaciteitsfixus een minder diverse studentenpopulatie kennen.¹² Dit kan erop wijzen dat er sprake is van kansengelijkheid voor aspirant-studenten uit verschillende bevolkingsgroepen. Dat is ook een belangrijke aanleiding geweest voor de motie Paternotte en Van der Molen, die de regering vraagt loting weer onderdeel te maken van het selectieinstrumentarium van de onderwijsinstellingen. Hoewel de beschikbare onderzoeken geen uitsluitsel geven over het effect van loting, kan de toevoeging van loting ertoe leiden dat instellingen voor elke opleiding met een capaciteitsfixus de meest geschikte selectiemethode toe kunnen passen, kijkende naar de kansengelijkheid en het uitgangspunt van de juiste student op de juiste plaats. Door differentiatie kan bovendien de beschikbare kennis over de effecten van verschillende selectiemethoden worden vergroot. Hier ligt ook een verantwoordelijkheid bij de instellingen om de effecten van de door hen gekozen selectiemethode te monitoren.

Status

Biomedische wetenschappen en Psychobiologie zijn de enige bachelors die momenteel een numerus fixus hebben aan de faculteit en die dus gebruik maken van een decentrale selectie. Zij werken met een toets. Masteropleidingen zijn er ontzettend veel dus dat heb ik niet uitgezocht maar ik weet dat er veel zijn die werken met een selectie. De criteria verschillen erg tussen deze masters van aantal studiejaren, hoogte van cijfers tot motivatie.

De voor- en tegenargumenten

Dit staat op de rijksoverheid over de wetswijziging: In de strijd tegen kansengelijkheid en voor brede toegankelijkheid mogen hogescholen en universiteiten weer gebruik gaan maken van loting bij de selectie van studenten voor een opleiding met een numerus fixus. Loten wordt daarmee één van de instrumenten die de onderwijsinstellingen kunnen gebruiken. Om loten weer mogelijk te maken dient de wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek te worden aangepast. De ministerraad heeft daar op voorstel van minister Van Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mee ingestemd.

Een voordeel van decentrale selectie is dat het eerlijker zou zijn omdat studenten met meer motivatie dan op de studie terecht zouden komen, maar aan de andere kant is een loting eerlijker. **Studenten met een hogere sociaal-economische positie** zouden zich beter kunnen voorbereiden op de toetsen door bijvoorbeeld trainingen te volgen bij speciale bureautjes. Bovendien blijkt uit verschillende onderzoeken (van bijvoorbeeld de [Rijksuniversiteit Groningen](#) en de [VU](#)) dat het selecteren van studenten niet per se beter is. Ook zouden studenten doordat ze hun kansen lager inschatten sowieso niet mee kunnen doen aan een selectie.

Ook meldt Folia het volgende: *Opleidingsdirecteur Sylvia Witteveen van psychobiologie ziet dat de uitval significant is gedaald sinds de opleiding een numerus fixus hanteert met een onderwijsdag en een toets, zoals bij psychologie. 'Vorig jaar was de uitval 20 procent, terwijl daarvoor tussen de 30 en 40 procent van de studenten uitviel. En als we gaan loten, weet ik niet of die uitval nog steeds zo laag blijft. Dus het is lastig te zeggen wat beter is.'*

Weer anderen pleiten voor een combinatie van de twee waarbij door een decentrale selectie een deel (bijvoorbeeld 10%) sowieso binnenkomt, een deel sowieso niet en dat door de rest wordt geloot.

Stemvoorstel 1: FSR FNWI 22-23 vindt dat alleen decentrale selectie beter is dan alleen loting

- + Decentrale selectie vermindert de uitstroom
- + Studenten met een hogere motivatie voor de studie komen sneller binnen
- Loting bevordert diversiteit
- Loting geeft iedereen een gelijke kans

Stemvoorstel 2: FSR FNWI 22-23 vindt dat loting een goede toevoeging is op decentrale selectie in een combinatie.

- + Grotere kans op diversiteit
- + Motivatie wordt meegenomen
- Het is ingewikkeld

Stemvoorstel 3: FSR FNWI 22-23 vindt dat de huidige toegepaste vorm van decentrale selectie op de bacheloropleidingen ontoereikend is, het implementeren van de motivatie van een student zou beter zijn.

- + Meer gemotiveerde studenten op bacheloropleidingen
- + Toelating is niet meer gebaseerd op een moment
- Meer werk voor de universiteit
- Studenten willen eventueel niet meer meedoen aan de selectie

Discussiepunten

1. Is het stuk duidelijk?
2. Mist er informatie?
3. Klopt de informatie?
4. Mist er een stemvoorstel
5. Kloppen de stemvoorstellen?
6. Missen er plus- en of minpunten
7. Kloppen de plus- en of minpunten
8. Discussie
 - A. Wat is beter: Loting of decentrale selectie?
 - B. Is de combinatie een betere optie?
 - C. **Wat vinden we van de huidige vorm van decentrale selectie?**

Doelen

1. Raadsmening vormen over loting en decentrale selectie

Vervolgacties

- Advies naar de CSR schrijven en versturen